

Pravo držav članic - Avstrija

To jezikovno različico trenutno prevajajo naši prevajalci.
Opozarjamo, da so že na voljo naslednje jezikovne različice: [de](#).

Uvod – ta stran vsebuje informacije o avstrijskem pravnem sistemu in pregled avstrijske zakonodaje.

Pravni viri

Avstrijsko pravo je predvsem **formalno („uzakonjeno“) pravo**. Običajno pravo ima le zelo omejeno vlogo. Sodna praksa najvišjih sodišč, v okviru katere se oblikujejo pomembne smernice o uporabi prava, je zelo pomembna, vendar pa formalno ni priznana kot pravni vir.

Avstrijski temeljni ustavni zakon določa, da so splošno priznana pravila mednarodnega prava del zveznega prava, in omogoča vključitev **mednarodnih pogodb** v avstrijski pravni sistem (splošni in posebni prenos v nacionalno zakonodajo). Pravna moč določbe mednarodne pogodbe v domačem pravnem sistemu je odvisna od njene vsebine.

Za potrditev mednarodnih pogodb, ki spreminjajo ali dopolnjujejo ustavo, je v Državnem zboru potreben enak kvorum kot pri sklepih o zveznih ustavnih zakonih. Enake zahteve veljajo za sklepe o zakonih in za sklepe o mednarodnih pogodbah, ki spreminjajo ali dopolnjujejo zakonodajo.

Mednarodne pogodbe načeloma sklepa zvezni predsednik na predlog zvezne vlade ali zveznega ministra, ki ga pooblasti zvezna vlada. Mednarodne pogodbe politične narave, ki spreminjajo ali dopolnjujejo zakonodajo, mora predhodno potrditi Državni zbor. Zvezni predsednik lahko pooblasti zvezno vlado ali pristojne člane zvezne vlade, da sklenejo mednarodne pogodbe, ki niso politične narave in ki ne spreminjajo ali dopolnjujejo zakonodaje.

V skladu z avstrijsko zvezno ustavo ima vseh **devet zveznih dežel** poleg zveznega (ustavnega) prava tudi svoje **deželno (ustavno) pravo**. Deželno ustavno pravo ne sme biti v nasprotju z zveznim ustavnim pravom in mu je torej **podrejeno**. Takšno razmerje pa načeloma ne obstaja med drugimi zveznimi in deželnimi predpisi. Od leta 1988 lahko dežele sklepajo pogodbe mednarodnega prava (mednarodne pogodbe) v zadevah, ki spadajo v njihovo pristojnost. V zunanjih zadevah pa prevladajo zvezni predpisi.

Vrste pravnih aktov – hierarhija norm

Za sprejetje zvezne ustavne norme je ponavadi potrebna dvotretjinska večina glasov v Državnem zboru ob prisotnosti vsaj polovice poslancev. Na tak način sprejeta norma mora biti tudi izrecno poimenovana kot „ustavni zakon“ ali „ustavna določba“.

Za veljavno sprejetje sklepa o zveznem predpisu v Državnem zboru pa se zahteva prisotnost vsaj ene tretjine poslancev in absolutna večina oddanih glasov.

1. Vodilna načela zvezne ustave

Najpomembnejše določbe avstrijskega pravnega sistema so naslednja vodilna načela (temeljna načela) avstrijske zvezne ustave:

- načelo demokracije,
- načelo delitve oblasti,
- načelo pravne države,
- republikansko načelo,
- načelo zvezne države in
- načelo liberalne države.

Vsa navedena vodilna načela oblikujejo **temeljni ustavni red**.

Njihov ustavni pomen je velik, ker mora biti vsaka večja sprememba zvezne ustave potrjena na referendumu v okviru zakonodajnega postopka. Če se eno izmed osnovnih vodilnih načel opusti ali če se znatno spremeni razmerje med temi načeli, se šteje, da se je ustava celovito spremenila.

2. Primarno in sekundarno pravo EU

Pristop Avstrije k Evropski uniji 1. januarja 1995 je pomenil celovito spremembo avstrijske zvezne ustave. Od pristopa Avstrije njen temeljni pravni red ni več določen le z ustavnim pravom Avstrije, ampak tudi s pravom Evropske unije (**ustavni dualizem**). Prevladujoče stališče je, da ima **pravo EU prednost pred domačim pravom** in tudi splošnim zveznim ustavnim pravom, nima pa prednosti pred temeljnimi načeli zvezne ustave.

3. „Splošno“ zvezno ustavno pravo

Ustavno pravo določa „pravila igre“ za politično dejavnost, tako da določa:

- zakonodajni postopek,
- položaj najvišjih organov v državi,
- razmerje med zvezno vlado in deželami v zvezi z zakonodajno in izvršilno dejavnostjo ter
- nadzor sodišč javnega prava nad dejavnostmi države.

4. Zvezna zakonodaja

Temeljno načelo pravne države v zvezni ustavi določa, da je zakonodaja zavezujoča za celotno izvršilno vejo oblasti (uprava in pravosodje). Zvezna ustava deli zakonodajno pristojnost med zvezno vlado in dežele.

5. Uredbe

Uredbe so **splošni pravni akti, ki jih izdajo upravni organi** in so naslovljeni na vse osebe, katerih razmerja se urejajo z zakonom. Za izdajanje izvedbenih uredb, ki podrobneje določajo izvajanje določb drugih splošnih pravnih aktov – večinoma zakonov – je v ustavi določeno splošno pooblastilo. Za uredbe, ki spreminjajo ali dopolnjujejo zakon, je potrebno izrecno ustavno pooblastilo.

6. Odločbe

Odločbe so najpogosteje izvršilni upravno-pravni akti, ki veljajo le za osebe, na katere so naslovljeni.

Institucionalni okvir

Institucije, pristojne za sprejemanje predpisov

V skladu z delitvijo oblasti med zvezno vlado in deželami na podlagi zvezne ustave so v zakonodajni postopek vključeni različni organi.

Državni zbor in Državni svet sprejemata zvezno zakonodajo. Državljeni neposredno izvolijo 183 poslancev Državnega zbora, medtem ko Državni svet, ki ima običajno le pravico do ugovora, izvolijo deželni sveti.

Deželno zakonodajo sprejemajo deželni sveti.

Zakonodajni postopek

Predlogi zveznih zakonov so Državnemu zboru predloženi kot:

- predlogi poslancev (poslanski predlogi),
- osnutki zakonov zvezne vlade (vladni predlog zakona),
- predlogi Državnega sveta.

Poleg tega se v obravnavo Državnemu zboru predložijo tudi vsi predlogi, ki jih podpre 100 000 volilnih upravičencev ali ena šestina volilnih upravičencev iz treh zveznih dežel (ljudska iniciativa).

V praksi večino zakonodajnih **predlogov** predloži **zvezna vlada** na podlagi soglasja sveta ministrov o osnutku predloga. Pred tem se predlog, ki ga je pripravil zvezni minister, predloži v preučitev drugim zainteresiranim stranem (zveznim deželam, interesnim skupinam).

Po sprejemu predloga v Državnem zboru ga mora potrditi tudi Državni svet. (Zvezni predlogi zakonov s finančnega področja niso predmet postopka v Državnem svetu, ker spadajo v izključno pristojnost Državnega zbora.) Nato zvezni kancler zakon predloži v **overitev** zveznemu predsedniku.

Državni zbor lahko razpiše **referendum**. To lahko zahteva tudi večina njegovih poslancev. Nato mora biti predlog zakona, ki ga je Državni zbor že potrdil, potrjen tudi na referendumu, preden se lahko overi. Poleg tega je treba izvesti referendum tudi za vsako celovito spremembo zvezne ustave.

Uzakonitev zveznega zakona v skladu z ustavo overi predsednik s svojim podpisom. Nato **overjeni zakon** sopodpiše tudi zvezni kancler.

Potem ko zvezni zakon sopodpiše zvezni kancler, se objavi v zveznem uradnem listu (*Bundesgesetzblatt*). Razen če zvezni akt izrecno določa drugače (retroaktivni učinek ali posebni *vacatio legis*), **začne zakon veljati** ob koncu dneva objave in izdaje v zveznem uradnem listu (*Bundesgesetzblatt*).

Zakon se lahko razveljavi izrecno (formalna razveljavitev) ali s sprejetjem novega zveznega zakona, ki drugače uredi vsebino, že urejeno z drugim zakonom (materialna razveljavitev), ne da bi določil prenehanje veljavnosti takšnega zakona (*lex posterior derogat legi priori*). Posebni zakon ima prednost pred splošnim zakonom (*lex specialis derogat legi generali*). Poleg tega je lahko čas veljavnosti opredeljen tudi v samem zakonu.

Pravne zbirke podatkov

Avstrijska zakonodaja je dostopna na spletni strani [zveznega pravnega informacijskega sistema](#) (*Rechtsinformationssystem des Bundes – RIS*), katerega delovanje usklajuje in upravlja avstrijsko zvezno kanclerstvo.

Ali je dostop do zbirke podatkov brezplačen?

[Zvezni pravni informacijski sistem](#) (RIS) je brezplačen.

Kratek opis vsebine

Zbirka podatkov RIS zagotavlja informacije o:

- **zveznem pravu:**

1. zvezno pravo;
2. veljavna različica zveznega uradnega lista od leta 2004;
3. zvezni uradni listi 1945–2003;
4. uradni listi 1848–1940;
5. uradni listi 1780–1848;
6. nemški uradni listi 1938–1945;
7. osnutki zakonov;
8. vladni predlogi zakonov;

- **deželnem pravu:**

1. deželno pravo;
2. aktualni deželni uradni listi – z izjemo Spodnje Avstrije in Dunaja;

- **občinskem pravu:** samo izbrani dokumenti s Koroške, Spodnje Avstrije, Salzburga, Štajerske in Dunaja;

- **sodni praksi:**

1. ustavno sodišče;
2. upravno sodišče;
3. „seznam norm“ upravnega sodišča;
4. sodna praksa vrhovnega sodišča, višjih deželnih sodišč in drugih sodišč;
5. neodvisni upravni senati;
6. neodvisen finančni senat;

7. azilno sodišče;
8. neodvisen zvezni azilni senat;
9. senat za okolje;
10. zvezni senat za komunikacije;
11. organi za revizijo javnih naročil;
12. komisija za pritožbe in vrhovna disciplinska komisija;
13. komisija za varstvo podatkov;
14. nadzorna komisija za delojemalce;
15. komisija za enake možnosti;
 - odlokih:
 1. odloki zveznih ministrstev;
 2. odloki Zveznega ministrstva za pravosodje.

Nekateri avstrijski zakoni so dostopni tudi v angleščini.

Več informacij je dostopnih na spletni strani [zveznega pravnega informacijskega sistema](#).

Uporabne povezave

[Pravni red – Avstrija](#)

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezni nacionalni organi, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska komisija ne prevzema nobene odgovornosti za informacije ali podatke, ki jih vsebuje oziroma na katere se sklicuje ta dokument. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zadnja posodobitev: 25/04/2017